

ÇÖZÜMÜN GÜCÜ, HALKLA KOL KOLA OLMAKTAN GEÇER

Erdem SAKER

Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanı (1994-1999)

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Bugün insanlık, neredeyse dünyanın tamamında COVID-19 kasırgasıyla mücadele ediyor. Ülke yönetimleri ve ülkelerin sağlık kuruluşları bu mücadelenin cephede savaşanları adeta, evet savaşanları, şehitler de veriliyor. Ancak savaşın içinde halk aktif olarak yer almıyor, oysa geçmişte, insanlığın yerküre üzerindeki varlığı tehlikeye sokacak bir doğa olayıyla, iklim değişikliğiyle, savaşmada bu yer almayı eksikliği yaşanmış, etkisi uzun yıllar sonra fark edilmiş ve çözüm yollarında yıllar sonra halka yer verilmişti. **Ben bu oluşumun hikâyesini, belki ders alınır, zaman kaybı yaşamadan, insanlığı uzun yıllar tehdit baskısında tutacak COVID-19 pandemisini etkin düzeyde kontrol altına almak üzere benzer bir yöntem devreye sokulur, umuduyla sizlere sunuyorum.**

Yer küre üzerindeki iklim koşullarında bazı değişimler olduğu 1950'lerde hissedilmeye başlandı. Konu bilim dünyasının gündeminin ön sıralarına yerleşti, yapılan ölçümler, araştırmalar, bu değişimin temel aktörünün, yerküre üzerindeki insan yaşamı sürecinde atmosfere bırakılan CO₂ gazı olduğunu gösterdi. Araştırmalar derinleştikçe çalışmalar CO₂ salımlarının azaltılma yolları üzerinde yoğunlaştı. Ve çözüm üretme sürecinde konu ülke yönetimlerinin önüne geldi. Çalışmalar yoğunlaştıkça ülkeler de, çözüm yollarının tüm dünyanın el ele vermesiyle bulunabileceği görüşüyle konuyu Birleşmiş Milletlere taşıdılar.

Birleşmiş Milletler tarafından 1972 yılında Stockholm'de gerçekleştirilen İnsan Çevresi Konferansında iklim değişikliği, toplantı gündeminin ön sıralarında yer aldı, ülkelerin bu değişimi yavaşlatma yolunda alması gereken tedbirler tartışıldı, uygulamalar planlandı. Ancak 1990'lı yıllara gelindiğinde ülkelerin, bu konuda kayda değer adımları atmadığı açıkça görüldü.

Yıl 1992, konu bu defa Birleşmiş Milletlerin Rio de Janeiro'da düzenlediği Çevre ve Kalkınma Konferansı gündemine girdi ve ülkelerin çevreye duyarlı etkin yönetim şekilleri tartışıldı ve insanlığın yüz yüze geldiği, başta iklim değişikliği ve biyolojik çeşitliliğin tahribatına yönelik alınan kararlar Gündem 21 başlığı altında toplandı. Ancak Stockholm Konferansından bu yana ülke yönetimlerinin bu doğa felaketlerine karşı mücadelede yetersiz kalmasının nedenleri de

masaya yatırıldı, tartışıldı ve sonuçta **bu başarısızlığın altında mücadelenin içinde en etkin konumda olacak halkın yer almadığı görüldü.**

İşte bu tespit sonunda mücadelenin içine halkı dahil etme yollarını açacak, Birleşmiş Milletlerin Gündem 21 kararlarını yerele taşıyacak bir kuruluş, ICLEI/Yerel Çevre Girişimleri Konseyi oluşturuldu. Bu konsey üyeleri kentler olacak ve her kent gerek iklim değişikliği, gerek biyolojik çeşitliliğin tahribatıyla mücadele eden ve içinde yöre halkının bulunduğu Yerel Gündem 21 çalışma guruplarını mahalleler bazında oluşturacak ve halkla yerel yönetim kol kola girerek mücadeleye koyulacak.

Başkanlığım sürecinde, ICLEI beni yönetim kurulu üyeliğine aldı ve onların bilgi desteği ile Yerel Gündem 21 sistemini Türkiye’de ilk olarak, Bursa’da mahalle bazında, içinde muhtarların, kadın, erkek ve çocukların bulunduğu çalışma guruplarıyla oluşturduk. Bu gurupların ilk adımı, ev ev dolaşarak, evlerden çıkan atıkların geri dönüşebilecek olanlarının ayrı toplanmasını sağlamak oldu ki bugün Bursa genelinde katı atıklar evlerde böyle toplanıyor ve bu atıkların yeniden değerlendirilmesi yolunda bir sanayi kolu oluştu. Gene Bursa’da kurduğumuz ve bizzat benim başkanlığını yürüttüğüm Kent Konseyinde tüm Yerel Gündem 21 çalışma guruplarından birer üye bulunuyordu, böylece Kent Konseyi, Yerel Gündem 21 çalışma guruplarıyla yerel yönetim arasında bir köprü olmuştu. Bursa’da kurduğumuz, adeta yerel demokrasinin köşe taşlarını oluşturan bu sistem, daha sonraki yıllarda tüm Türkiye’ye yayıldı, Ağrı’da bile Yerel Gündem 21 çalışma gurupları etkin sosyal görevler yürütüyorlardı. Ne yazık ki daha sonraki yıllarda bu sistem çökertildi, mahallelerden koptu, sadece sivil toplum temsilcilerinin bulunduğu Kent Konseyleri kaldı.

İşte bu uluslararası deneyimi gelin COVID-19 ile mücadeleye uyarlayalım. Bu arada üyelerimizden uyarlayanlar da var, örneğin **Muratpaşa/Antalya Belediyesi. Mahalle bazında Komşu Dayanışma Sistemi adıyla, adeta Yerel Gündem 21 sistemini oluşturmuş**, bir başka belediyemiz de gene mahalle bazında Semt Meclisi kurmuş, yani mücadelenin içine halkı almışlar, bir nevi Yerel Gündem 21 çalışma düzenini oluşturmuşlar. Bu sayede COVID-19 ile mücadelede attıkları adımların çok daha etkin olacağı, sistemin yürütülmesinin ve denetiminin bizzat halkın kendisinin yapmasıyla, doğru ve etkin sonuçlar doğuracağı açıktır.

Her gün TV ekranlarında yayınları izlerken, sokaklarda, alışveriş alanlarında halkımızın genelde COVID-19’a karşı kendisini koruma için belirlenmiş sosyal mesafeye ve yaş kısıtlamalarına uymadığını, bazılarının maske dahi takmadığını görüyoruz. Aslında bunlar

hepimizin sağlık güvenliğimiz için konmuş kurallar, uymayanlar güvenlik görevlilerince uyarılıyor veya ceza kesiliyor.

Oysa Muratpaşa Belediyesinin oluşturduğu Komşu Dayanışma Sistemi veya diğer belediyenin oluşturduğu Semt Meclisi gibi halkın içinde yer alan oluşumlar COVID-19'a karşı koruma düzenini etkin biçimde kurabiliyor ve uymayanlar daha dostça uyarılabiliyor. Ayrıca maske temini, dışarı çıkma kısıtlaması konan yaş gruplarının acil ihtiyaçlarının karşılanması gibi sorunların çözümü de, gene mahallede oluşturulacak çalışma grupları tarafından sağlanabilir. Bu gruplar içinde mahalle muhtarlarının yer alması, onların yerel yönetimlerle ilişkilerinin akışını kolaylaştırır.

Yazıma, Türkiye Genç İşadamları Derneği Genel Başkanı Anıl Alırıza Şohoğlu'nun sözlerini de ekliyorum. "Tasarruf etmeyi öğrenmemiz lazım. Türk Toplumunun tasarruf etmeyen bir yapısı var, Türk İş Dünyası tasarruf etmek zorundadır. COVID-19 pandemisinde gördük ki, iki ay içinde kaotik bir ortama dönüşebiliyoruz. Biz tasarruf edip tasarrufumuzu doğru yönlendirebilirsek, en azından önümüze gelebilecek krizlerden daha az etkileniriz. Bu gün COVID-19 biter, yarın başka bir şey çıkar. O nedenle tasarruf etmeyi öğrenmemiz şart. Tasarrufun ise, önce kamudan başlaması lazım. Globalleşme dediğimiz konu da kısa sürede olmayacak, önümüzdeki yıl ülkeler içine kapanacak."

Hem kişisel, hem toplumsal sorunlarımızın etkin çözümlerini yakalayabilmemiz için, hem kişi olarak, hem toplum olarak tasarruf etmeyi de öğrenmeliyiz. Özellikle COVID-19 sürecinde sektörlerdeki daralmalar nedeniyle büyük ekonomik kayıplar verilmektedir. Üretimler azalmakta, maliyetler artmaktadır. Bu nedenle elimizde kalan varlıklarımız kısıtlanmakta ve kalanların değeri çok artmaktadır. **İşte bu ortamda eldeki kaynaklarımızı dikkatli kullanmak, az sarf edip çok üretmek durumundayız, işte bu nedenle yaşadığımız bu koşullarda, yaşantımızın her bölümünde, gerek üretirken, gerek tüketirken tasarruf etmek çok daha büyük önem taşımaktadır...**